

Pran Wan Ladaw Laban (29), Shaning A

18 October 2020

Hkristu hta tsaw ra ai nu wa hpu nau ni e, ndai laban gaw pranwan ladaw hta (29) ngu na laban rai nga ai.

Mungdan shagu hta, up hkrang hkrang nga nga ai. Dai up hkrang hkrang hpe yu yang, mungdan langai hte langai shai hkat ai lam ni mung nga nga ai. Shinggyim wuhpung wuhpang kata na up hkrang hkrang hte tara upadi ni gaw dai wuhpung wuhpawng masha ni a akyu ara matu rai ra ai. Hpa majaw nga yang hpan da hkrum shinggyim masha marai langai sha shingtai nga na hpe Karai Kasang n ra sharawng ai majaw re.

Ndai laban na chyum mungga hta, anhte shinggyim masha ni gaw mungkan ga ntsa hta kaja ai mungdan masha tai nga ra ga ai hte maren, sumsing mungdan hta mung san seng ni tai na matu lam matsun da ai hpe mu lu ga ai.

Yesu Madu mungkan ga ntsa shinggyim hkum n sa la shi ai prat BC 600 jan daram hta, **Babylon** hkawhkam **Nebukhaneza** gaw Yesusalem hte Yerusalem Nawku Htingnu hpe gasat jahten kau nna, mung masha ni hpe rim la, mayam shatai la ai.

Raitim, shaning kade nna yang, hkawhkam **Nebukhaneza** a mungdan hpe jahten sharun kau na aten bai htang du wa ai. **Persian** hkawhkam **Zairus** gaw Babylon mungdan hpe gasat zing la nna shi a up hkang ai n pu hta tawn da nu ai.

Hkawhkam **Zairus**, mungdan law law hpe lawan dik ai hku gasat la lu ai a mau hpa lam langai gaw, shi a hpyan n gun hte nre ai sha, shi ndum da ai, Yaweh Karai Kasang a marang e gasat zing la lu ai lam rai nga ai. Kaja wa nga yang, Zairus hkawhkam gaw shi a mung masha ni yawng hte maren sha, hpara sumla naw ai wa rai nga ai.

Zairus hkawhkam hpyan gasat ai hta awng dan lam langai ngut langai hkam la lu hkra garum ya ai gaw Yaweh Karai Kasang hta yaw shada lam langai hpe jahkrum shatsup na matu rai nga ai. Hpara sumla naw ai tara maigan masha wa rai tim, Karai Kasang shi hpe lata la nna, Tara maigan mungdan hta rim la nna mayam shatai da hkum ai Karai Kasang a myusha ni hpe hkye shaw la na matu rai nga ai.

Zairu hkawhkam gaw Yuda myusha ni hpe shanhte a mungdan de wa shangun ai sha n ga, Yerusalem hte rau Yerusalem Nawku Htingnu hpe mung bai gaw gap shangun ai. Shi a n pu kaw nga ra ai raitim, makam masham lam hta shang lawt ai ahkaw ahkang jaw da ya ai gaw Karai Kasang a Policy nan rai nga ai. Makam masham lam hta wanglu wang la ahkaw ahkang lu ai mung masha ni gaw rawt malan ai lam nnga ai sha shi a up hkang ai n pu hta nga nga na mara ai ngu kam ai hkawhkam rai nga ai.

Zairus hkawhkam gaw dai zawn mung masha ni hpe up hkang lu ai gaw, shi a mung masa lam hta ningtawng ai majaw re ngu hkap la wa ai. Yaweh Karai Kasang a masin re ngu shi kachyi mi pyi myit ndum lai wa ai. Dai hta sha n ga, tinang a buga de bai nhtang wa ai matsan ai myusha ni hta na mungkan ting hpe hkye la na wa lani mi hta shangai paw pru wa na hpe mung sum ru da lu ai lam nnga ai.

Zairus hkawhkam Yuda myusha ni hpe buga de wa na ahkang jaw ai gaw katsi la sharin la hpa langai rai nga ai. Yuda myusha ni a shang lawt lu lam hpe David aru arat kaw na yu hkat wa ai hkawhkam myusha ni hta na masha langai ngai hku shing nrai, Yuda myusha langai ngai hpe shangun dat na re ngu myit mada da ma ai. Raitim, Karai Kasang gaw, tara maigan myusha ni hta na hkawhkam langai hpe akyu jashawn lai wa ai.

Shanhte myit mada tawn da ai hte n bung ai hku Messiah gaw mung masa lam hku shanhte hpe dip up sha ai kaw na hkye la na nrai ai sha, mara hta na lawt lu na matu du sa na rai nga ai. Tsun mayu ai gaw shinggyim masha ni hpe hkye la na matu

Karai Kasang gaw matsan dum tsawra myit hpe madung da ai hpe n chye na ma ai sha mau um ang nga ma ai.

Karai Kasang gaw shi a yaw sin ai lam hpe hkrang shapraw na matu, wenyi lam hta shi hte tsan gang ai ni hte n hkru n kaja ai ni kaw nna dingbai dingna lam ni hpe akyu jashawn na matu htingnut taw na n re.

Karai Kasang langai chyu sha masat shadang nnga ai hpaji byennya, hpung dagu rau tsawra matsan dum myit ni hte n kaja ai lam kaw nna, mai kaja lam hpe galaw lu ai wa rai nga ai.

Israel myusha ni gaw Karai Kasang lata la ai myu rai nga ai. Shanhte a hkawhkam gaw Yaweh Karai rai nga ai. 1Hkawhkam 8:1-9 hta hti yu yang, Israel myusha ni hpe hkawhkam jaw na matu hpyi shawn ai shaloi, Myihto Samuel n hkap la ya ai; Yaweh Karai Kasang a matsun hpe lu la ai shaloi she, shanhte a hpyi shawn ai lam hpe Myihto Samuel hkap la ai lam ka da ai.

Shanhte hpyi shawn nna lu la ai dai hkawhkam gaw Yaweh Karai Kasang a gawng malai tai ai wa sha rai nga ai. Yaweh Karai Kasang a hkanng da ai matsun maroi ni hpe hkam la nna sha, shi a myusha ni hpe up hkanng lu ai. Yaweh Karai Kasang gaw Israel myusha ni a shawng ningnan na hkawhkam lahkawng hpe lata san da ya ai. Sawlu hkawhkam hte David hkawhkam yan rai ma ai. Raitim, shanhte a shut hpyit mara majaw, tara maigan ni a up sha ai hpe bai hkrum sha ra ma ai.

Yesu Madu Mungkan ga de yu sa wa ai shaloi, Yuda myusha ni gaw tara maigan ni a up hkanng ai u pu hta shaning 600 ning daram na hkra nga ra ma ai. Dai zawn shaning na na nga lai wa ai majaw shanhte a myit mang ai lam ni mung shut shai wa ma ai. Messiah gaw mung masa lam hku shanhte hpe shalawt ya na; shanhte hpe dip up sha ai ni a lata kaw na shalawt ya na hta sha n ga, mungkan ting hpe zing la nna uphkanng na ra ai; grau nna, Yesusalem hpe mungkan ting a ginjaw daju shatai na re ngu kam shut nga ma ai.

Tara maigan myusha ni kang hta ai hpe ra ai hta law jan ai hku dip up nna hta ai majaw, n hkam jan lu ma ai. Yerusalem kaw nawku daw jau ai hta jai lang na matu asak 13 ning lahta na la kasha marai hkum shagu laning mi hta galang ahkun hkanng se bang ra ai hpe n ra sharawng ma ai. Matsan masha ni a matu dai hkanng se jaw bang na, n loi la nga ai. Hpa majaw nga yang yu maya masha langai mi a matu lahkawng ya galaw ai shabrai hte bung ai majaw rai nga ai. Tara maigan ni uphkanng ai n pu kaw nga ra taw ai rai tim, Karai Kasang a myusha ni rai ga ai ngu ai myit mang hte shanhte hpe hkanng se bang na matu shadut ma ai.

Shanhte hpe up hkang ai asuya ni a shadu jahkrit shama nna hta ai hkan se hpe mung num la n ginhkra yawng jaw bang ra ma ai. Ma kaji ni hte asak kaba dinggai dingla ni sha lawt lu ma ai. Dai asuya hpe jaw bang ra ai hkan se gaw shanhte a matu grau pyi n kam bang ma ai. Hpa majaw nga yang, Roma hkawhkam a sumla kap ai Roma gumhpraw dingga hte jaw ra ai majaw rai nga ai. Dai Roma gumhpraw dingga hta hkawhkam a hkinghtawng mying shawng kaw “Karai Kasang” (Divinus) ngu ka da ai rai nga ai. Karai Kasang a tara kanu lam (10) hte nhtan shai ai hpe galaw ra ai zawn nga hkam sha nga ma ai. Divine ngu ai Karai Kasang hte seng ai ga si hpe Yaweh Karai Kasang hta lai nna kaga kadai a matu mung n hkap la ma ai. Dai majaw Roma hkawhkam wa dai ga si hpe lang nna, shanhte hpe bai jai lang shangun ai gaw, shanhte a makam masham hpe roi ai lam rai nga ai.

Dai majaw ahkun hkan se jaw bang na, n bang na hte seng nna, makam masham hpung woi ni hte mung masa ningbaw ni a lapran zuphpawng daw dan lam n lu ai sha shangut da ra ma ai. Ahkun hkan se bang ai shaloi Yaweh Karai Kasang hta Roma hkawhkam wa hpe madung da jaw ai gaw mara re majaw, Yuda masha ni ahkun hkanse n jaw gin ai ngu hkam la ma ai. **Zealout** (ladu lai hpung) hta lawm ai ni gaw hkanse jaw bang ai lam gaw mara re majaw Yuda masha ni n mai jaw ai ngu sharin ma ai. Roma asuya maga nga ai **Herod** hkawhkam a mung masa galaw ai wuhpung hta lawm ai ni gaw ahkun hkanse jaw na lit nga ai ngu ndau shabra ma ai. **Pharisee** ni gaw hkanse hpe sim ai hku jaw bang ma ai rai nna, jaw gin ai, n jaw gin ai hpe tara jawng ni hta bawngban ma ai.

Hpaji chye dum ai ni san ai ga san hpe Yesu Madu htai ai mahtai gaw chyam chya mat na re ngu myit la nna ga san hte mahkam hkam ma ai. Mt 22:17 hta, “Kehta hkawhkam kaw hkanse mai bang a ni? N mai bang a ni? Anhte hpe tsun dan mi?” ngu san ma ai. Bang mai ai ngu htai jang, hkawhkam hpe ninghkap ai, ngu nna kehta hkawhkam hpe sawk sawn na rai ma ai. N bang ra ai, ngu htai ya jang, kehta hkawhkam hpe hkanse nkam bang ai ni hte n htan shai wa na re majaw mung masha ni ndawn n yawt wa na ngu htang da ma ai.

Masha hkam ai mahkam hta karai Kasang chyam chya lu ai ngu myit ai masha gaw grai nan angawk ai wa rai nga ai. Karai Kasang gaw, shinggyim masha hkam ai mahkam hta dai masha nan bai kadawng bang na hpe la yu taw na lam sha nga ai.

Ya mung dai hte maren rai nga ai. Lani myi bungli galaw shabrai ang ai “Denarius” gumhpraw lap mi hpe madun shangun ai. Shanhte ni myit yu ai lam hpa nnga ai sha, sum pu kaw na galang lata shaw jaw ma ai. Lachyum gaw shani shagu

jai lu ai dai gumhpraw hta shakap da ai sumla hte ga si ni hpe myit n bang ma ai sha hkap la ma ai hpe shadan shalen nga ai.

Yesu madu a mahtai gaw, “Kehta hte seng ai hpe gaw, Kehta hpe ya mu; Karai Kasang hte seng ai hpe gaw, Karai Kasang hpe ya mu,” ngu nna shanhte hpe tsun mu ai (Mt 22:21). Shanhte san ai ga san a mahtai gaw n rai nga ai. Dai zawn bai htai ya ai lachyum gaw, shanhte ningdang hkat ai hta n lawm kam ai ngu ai lachyum rai nga ai. Karai Kasang gaw, akyu ara nnga ai ningdang hkat ai lam hta aten shama n kam ai ngu tsun ai hte maren sha rai nga ai. Shi a magam bungli gaw, masha law law sumsing mungdan de shang lu na matu she rai nga ai.

Ahkun hkanse hta nna masha law law a matu akyu ara hpe galaw taw ai rai yang gaw dai mai kaja ai magam hta jai lang na matu gaw n jaw lu na lam nnga ai ngu tsun mayu ai mung rai na re.

Tara maigan ni up hkan ai n pu kaw nga ra ai rai tim, masha a shanglawt ai myit hpe galoi mung gara hku mung pat shingdang da n lu ai. Mara galaw ai lam langai chy sha masha hpe mayam tai shangun nga ai.

Shinggyim masha ni gaw Karai kasang hte seng ai lam yawng hpe jaw lu hkra ahkyak la hkan sa ra ai. Shanhte ni gaw Yesu Madu hte shi a kabu gara shiga hpe ya du hkra naw ningdang nga ma ai. Shanhte hte shanhte a ji woi ji wa ni Karai Kasang hte seng ai hpe bai htang jaw lai wa ai rai yang ya na zawn tara maigan masha ni up hkan ai n pu e nga ra na n rai ma ai.

Shawng na Hkristan ni gaw shanhte a wuhpung kata hta sha nga ma ai.

Chyum mungga daw lahkawng na San Pawlu Htesaloni hpung masha ni hpang de shagun dat ai laika gaw Kabu Gara shiga laika 4 hte hpe garai n ka shi ai aten kaw na ka da sai re. Htesaloni kaw na hpara sumla naw ai tara maigan myusha ni gaw San Pawlu hkaw tsun ai sakse hpe atsawm sha chye na hkap la ma ai rai nna, wuhpung nawng nawku hpung de gale shang wa ma ai. Madu Yesu hte shi a Kabu gara shiga hpe n hkap la ma ai Yuda masha ni chyawm gaw manawng masham byin nna, n ju n dawng myit a majaw mare kata kasu gabrawng ai lam langai hpe hpaw hpang ma ai. San Pawlu hpe, Cesar hkawhkam a amying hpe ninghkap nna, Yesu mying ai hkawhkam langai nga ai ngu San Pawlu tsun ai ngu tara hta ma ai. (Tara Jahprang 17:7).

San Pawlu dai mare kaw na lawan hprawng ra mat ai. Htesaloni kaw hpung shang wa ai ni hpe makam masham lam hte seng nna, ra kadawn ai lam pyi sharin ya n lu shi ai rai nna, woi awn ya na masha hpe mung atsawm sha lit shatsawm da

nlu mat ai. San Pawlu a matu myit tsang lam tai mat ai. Dai majaw, hpung gale shang wa ai ni a masa lam hpe sam maram na matu kade nna yang Timothy hpe shangun dat ai.

Timothy mung shanhte hte arau aten na na nga ai hpang, San Pawlu Korintu kaw Kabu Gara shiga hkaw tsun ai ten, Htesaloni hpung masha ni makam masham hta ngang grin nga ma ai lam, shanhte a katsi la grin ai daram nan sak hkrung nga pra ai a majaw masha ni gawng ngwi ngwi rai Kabu Gara shiga hpe hkap la ma ai lam, San Pawlu a matu kabu gara shiga la wa ya ai.

San Pawlu dai kabu gara shiga hpe na lu ai majaw, myit ngwi myit pyaw ai hte, Htesaloni hpung masha ni hpang de shagun dat ai laika 1 hte 2 hpe hku hkau myit kaba hte ka shagun dat ai. Ndai laban na chyum daw lahkawng gaw San Pawlu Htesaloni hpung masha ni hpang de shagun dat ai laika langai a ga hpaw laika rai nga ai. “..Nanhte a makam masham hta ta tut gara hku hkan sa nga myit dai hpe mung, nanhte a tsaw ra ai myit a majaw gade daram amu galaw shakut shaja nga myit dai hpe mung, Madu Yesu Hkristu hta nanhte a myit mada ai lam gade ngang kang nga malit dai hpe mung, anhte myit dum nga ga ai,” (1Htesaloni 1:3).

Shanhte a makam masham gaw shanhte galaw ai lam shagu hta ninghtoi tai ya ai. Hkristan masha ni gaw, makam bung ai nau na ni hpe sha tsaw ra na matu n rai nga ai. Tinang hte hkrum ai ni yawng, shing nrail, rau nga pra ai ni yawng hpe tsaw ra na matu rai nga ai. Ni htep ai ni hpe tsaw ra ra ai majaw gaw, yawng a akyu ara hpe jaw ai tara upadi ni hpe hkan sa hkan nang ra ga ai.

Hkristan masha shagu myit bang da ra ai lam langai gaw, mungkan ga gaw hpang na prat hkam la lu na matu hkringsa shara langai sha nga ai ngu ai rai nga ai. Dai grin ai myit mada lam hta hkawm sa ai shaloi hkrum ang ai matsan jam jau lam ni hpe hkam sharang lu ai n gun atsam tai ya ai.

San Petru hte San Pawlu yan a mungga hta Hkristan ni tinang mung up ni hpe gara hku hkan sa ra ai hpe jaw ang ai hku lam matsun da ma ai. Hkristan ni gaw tara shang mungdan up ni hpe hkungga lara di madat mara ra ai (Rom 13:1, 1Petru 2:13-14). Shanhte a matu akyu hpyi ya ra ai (1Tim 2:1-2). Tara shang ai hkanse ni hpe bang ra ai (Rom 13:7).

Kasa 5:29 hta, San Petru Yuda salang ni hpe “Ahhte gaw masha a ga madat na hta, Karai Kasang a ga hpe mahtang madat lu na ga ai” ngu tsun shadum da ai.

Akyu hpyi saga

Wa Karai Kasang e, Nang Madu a hkang da ga hpe aten shagu madat mara lu na chyeju jaw ya rit. Mungdan Asuya ni mung Nang Madu a lam woi ya ai a marang e, mung shawa masha ni hpe Na a tara hte maren woi awn sa wa lu na jai lang ya rit. Anhte a Madu Hkrsitu a marang e, hpyi nem nga ga ai. Amen.

Hkristu hta tsaw ra ai kanu kawa tara hkaw sara/num ni hte nu wa hpu nau ni e, ndai laban gaw pranwan ladaw hta (29) ngu na laban rai nga ai.

Hti ang ai Ja Chyum Mungga ni gaw

Chyum Mungga Daw (1) Isaia 45:1, 4-6

Chyum Mungga Daw (2) Htesalonia 1:1-5

Kabu Gara Shiga Mahte 22:15-21

Ndai Ja Chyum Mungga ni hpe hti nna, hpawtni na nawku dawjau lamang ni hpe woi awn nga ga.

Fr.Patrick Gawmaw Hkawng Yae